

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția III, sub Nr. 111—1938.

Că cei ce slujesc bine,
treaptă bună loruş își do-
bândesc, și multă îndrăz-
nire întru credința cea în-
tru Hristos Iisus.

I. Timotei 3, 13.

CASA CLERULUI DIN BUCUREȘTI

În fața svonorilor cari au început să circule, asupra Casei Clerului din București, în calitate de reprezentant al clerului din țară în consiliul de administrație al acestei Case imi țin de datoria mea să dau preoțimei noastre următoarele lămuriri:

Asociația generală a clerului din București a prezentat On. Minister al Cultelor și I. P. Sale Patriarhului o cerere, împreună cu un proiect de lege, în sensul ca actuala lege a Casei Clerului să se modifice astfel, ca această Casă să treacă în mâinile Asociației generale a Clerului din București și să se organizeze pe bază de adunare generală, care să aleagă consiliul de administrație și cel de control, fără ingerința altor factori legali în agendele Casei, iar din beneficiul dela sfârșitul anului să se dea o parte membrilor, cari vor fi prezenți la adunarea generală, zece procente consiliului de administrație, cinci procente Asociației generale a Clerului din București și cinci procente Asociației cântăreților, precum și alte modificări mai mici.

Subsemnatul am declarat în numele preoțimei din mitropolia Ardealului că proiectul prezentat de Asociația Clerului din București nu poate fi acceptat din următoarele motive:

1. Casa Clerului nu este o instituție de drept privat, ci de drept public, înființată în baza art. 24 din legea de organizare bisericească și art. 23 din regulamentul acestei legi, stând sub autoritatea și controlul organelor superioare bisericești, cari îi garantează existența și administrarea corectă a banilor preoțimei din toată țara. În temeiul acestei situații de legătură cu conducerea oficială a Bisericii Casa Clerului se bucură de scutiri de orice impozite către Stat, județ și comună și de orice alte taxe de timbru și de taxe asupra beneficiilor Casei. Această scutire lasă Ca-

sei sume considerabile de cari să beneficieze înșiși preoții prin instituțiile pe cari le are în program Casa Clerului.

2. Casa Clerului intenționează să înființeze fonduri considerabile a) pentru ajutorarea preoților săraci, b) pentru înzestrarea fetelor sărace de preoți prin danii mai simțitoare sau împrumuturi fără dobândă, c) pentru clădirea de locuințe pe seama preoților cu împrumuturi cu termen lung și dobândă minimală, d) un fond pentru asigurarea pe viață a preoților.

3. Din acest motiv având în vedere că beneficiile realizate de Casa Clerului sunt în cea mai mare parte tot dela preoți și vor fi destinate pe seama acestor fonduri, nu se poate accepta propunerea ca aceste beneficii să se împartă, cum cere Asociația Clerului din București, ceea ce ar însemna după situația actuală a Casei o risipă inutilă de cel puțin optsute de mii lei, care ar crește din an în an, întru cât operațiile Casei sunt înfloritoare.

4. *Preoțimea din Mitropolia Ardealului nu este membră a Asociației generale a clerului.* Cu toate că la timpul său am declarat că această preoțime este aplicată să alcătuiască o asociație generată a tuturor preoților din țară pe baze reprezentative sau de federalizare actualelor Asociații clericale, până astăzi nu s'a făcut nimic, iar legea Asociației generale a Clerului din București nu lămurște această problemă.

5. Dacă s'ar accepta propunerea noului proiect preoțimea din Mitropolia Ardealului, nefiind membră a Asociației Clerului din București, ar decădea dela toate drepturile față de Casa Clerului, având conform legii numai obligații, fără anumite îndreptățiri, întrucât asociația aceasta a clerului nu reprezintă toată preoțimea din țară.

6. Casa Clerului nu poate fi desfăcută de organele superioare ale bisericii și ale Sta-

tului, ca alte asociații de natură culturală, pentru că deoparte legile bisericești preconizează dreptul eforiei bisericești și a consiliului central de-a veghia și controla gestiunea Casei având și obligația să-i garanteze existența, iar de altă parte nu pot fi excluse dela control nici organele Statului, prin Ministerul Cultelor, cari au acordat Casei scutiri considerabile.

7. Nu este nici una din Casele de economii similare, organizată pe baze de independență. De ex.: Casa corpului didactic, Casa magistraților, Casa funcționarilor publici etc., cari toate depind de autoritățile lor superioare din Stat, cărora li s'a rezervat dreptul de a numi o parte covârșitoare din membri consiliului de administrație, tocmai pentru a garanta o administrație corectă și pentru o răspundere pasibilă de sancțiuni în caz de incorectități sau greșeli.

8. Prin aceasta nu se poate spune că preoții ar fi despoiați de dreptul de a-și administra ei înșiși capitalurile lor, ci dimpotrivă li se garantează atât chivernisirea acestor capitaluri, cât și puțința de a beneficia toți preoții înșiși de realizările Casei și nu numai unii, cari ar fi puși la conducerea ei sau unele instituții, cari nu cuprind pe toți preoții din țară.

9. Dacă această Casă s'ar da exclusiv în mâna Asociației generale a clerului din București ar urma ca atât cântăreții, cât și personalul administrativ mirean dela episcopii să fie exclus dela orice îndreptățiri la această Casă a Clerului.

10. Proiectul Asociației generale prevede organizarea adunării generale în analogie cu celelalte corporații bisericești, cu un cleric și doi mireni. Acest principiu nu poate fi aplicat la Casa Clerului la care trei părți din membri sunt preoți și abia o parte cântăreții mireni.

11. Un singur punct ar fi de dorit să se modifice și a-

nume restituirea cotei de 30 procente din beneficiul Casei, care conform legii actuale trece la fondul general bisericesc. Această cotă reprezentând o sumă considerabilă și rămânând în patrimoniul Casei va da acesteia puțința să realizeze cu un ceas mai de vreme proiectele sale binefăcătoare pentru membrii Casei. I. P. S. Patriarhul Nicodim, înțelegând aceasta perfect de bine a și făcut declarația, că este aplicat să cedeze de bună voie această cotă pe seama Casei. În cazul acesta n'ar mai fi nevoie nici de modificarea acestui articol prin lege.

12. De altfel orice modificare a statutelor Casei, conform legii de organizare bisericească — are nevoie în prealabil de avizul autorității superioare bisericești, a Sf. Sinod și a Consiliului Central bisericesc, singurele organe oficiale supreme și responsabile ale bisericii ortodoxe din țară.

În concluzie prin urmare proiectul prezentat de Asociația Clerului din București pentru modificarea legii actuale a Casei Clerului preoțimea din Mitropolia Ardealului nu-l poate accepta. Legea actuală este bună, pentru că garantează o administrație absolut corectă cu perspectivele cele mai frumoase pentru beneficii considerabile, de cari să se bucure toți membrii Casei, fără excepție. Câtă vreme Casa Clerului va sta pe temeiul acestei legi preoțimea din Mitropolia Ardealului îi acordă toată încrederea și sprijinul, fiind prin aceasta pe deplin acoperite interesele ei profesionale.

Dr. Seb. Stanca

Lista noului Guvern.

D. general Gh. Argeșanu, președintele Consiliului de miniștri a prezentat, Joi 28 Sept., M. S. Regelui demisiunea întregului Guvern.

Demisiunea a fost primită.

Majestatea Sa Regele a însărcinat cu formarea Guvernului pe d. Constantin Argetoianu, consilier regal, președinte al Senatului.

La ora 21 miniștrii au depus ju-

rământul înaintea Majestății Sale Regelui, la Palatul Cotroceni.

Guvernul este astfel constituit:

Constantin Argetoianu, consilier regal, președinte al Senatului, președintele Consiliului de miniștri.

Victor Slăvescu, ministrul Inzestrării Armatei.

Victor Iamandi, ministrul Justiției.

Ing. Ion Bujoiu, ministrul Economiei Naționale.

Silviu Dragomir, ministru secretar de Stat însărcinat cu conducerea minorităților.

Mihail Ghelmegeanu, ministrul Lucrărilor publice și comunicațiilor.

Mitiță Constantinescu, guvernator al Băncii Naționale, ministrul Finanțelor.

General Adj. *Paul Teodorescu*, ministrul Aerului și Marinei.

Mihail Ralea, ministrul Muncii.

Medic General *Dr. N. Marinescu*, ministrul Sănătății și Asistenței Sociale.

Petre Andrei, ministrul Educației Naționale.

Grigore Gafencu, ministrul Afacerilor streine.

Nicolae Zigre, ministrul Cultelor și Artelor.

Prof. *N. D. Cornățeanu*, ministrul Agriculturii și Domeniilor.

Traian Pop, ministru secretar de Stat însărcinat cu întocmirea inventarului avuțiilor publice.

General *Gabriel Marinescu*, ministru secretar de Stat însărcinat cu ordinea publică.

General *Ioan Ilcuș*, ministrul Apărării Naționale.

Alex. Radian, ministru secretar de Stat însărcinat cu propaganda.

N. Ottescu, ministrul Internelor.

C. C. Giurescu, ministru secretar de Stat însărcinat cu organizarea „Frontului Renașterii Naționale”.

Mihai Șerban, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul Agriculturii și Domeniilor.

Mihai Măgureanu, subsecretar de Stat pe lângă Președinția Consiliului de miniștri.

D. V. Toni, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul Educației Naționale.

Ion Marin Sadoveanu, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul Cultelor și Artelor.

General Adj. *Gh. Mihail*, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul Apărării Naționale.

Victor Jinga, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul Economiei Naționale.

Coriolan Baran, subsecretar de Stat pe lângă Ministerul Internelor.

August Filip, subsecretar de Stat pe lângă Președinția Consiliului de miniștri.

Au eșit din guvern: pâr. Nae Popescu și d. E. Titeanu.

cu nume sau anonime — *Măicuțele dela Mănăstirea Jiteanu din Dolj au îmbrăcat cu lucrul mâinilor lor masa sf. Altar a bisericii din Șimișna*. Subliniez acest fapt de împrumutare a ortodoxiei din cuprinsul Patriei întregite deși nu este într'ânsul nicio noutate ci este ducerea mai departe a unei vechi datine strămoșești când în alte vremi, despărțitoare de frați, se făceau asemenea împrumuturi prin și peste munți. Și chiar aci în Șimișna unde actuala parohie ortodoxă există numai din 1931 prin revenirea la vatra strămoșească, darul dela Jiteanu-Dolj se adaugă celor vechi venite de peste munți și dintre care Evanghelia de București din 1727 a biruit vremea. Aceasta se află astăzi la Biserica sf. Arhangheli din Ciubanca, cu însemnarea că a fost dăruită de Biserica din Șimișna odată cu Antimisul sfințit de Dionisie Novacovici pe care se slujește până azi.

Șimișna a fost o parohie ortodoxă fruntașă. La 1760 avea 143 de familii cu 2 preoți slujitori la aceiași biserică, iar amintirea Mănăstirii care se afla în hotarul Șimișnei și dăruită la porunca lui Bucow și azi, se păstrează vie, îmbrăcată în legendă ce se transmite din tată în fiu.

Actuala parohie din Șimișna împreună cu biserica cea nouă se leagă de alergările și vrednicia P. C. părinte Protopop *Zaharie Man* și acum de osteneala Cuviosului Părinte Ieromonach *Valentin Bițiu* și a bunilor credincioși șimișneni cărora numai Dumnezeu le va putea răsplăti după cuviință, noi oamenii nu le putem aduce altceva decât cuvinte de binemeritată laudă. Jertfa lor cea curată a tuturor, știută sau tăcută, se va ridica, de pe noul altar către Domnul cel ce nimic nu uită, asemenea jertfei lui Avel. Dar deosebit de această obștească și împreună lucrare ce cade sub vedere și măsurare, se mai petrece în satul care-și zidește biserică nouă, un fenomen

nesesizat și trecut cu vederea. Satul care și-a zidit biserică nouă a devenit un sat nou și vai aceluia, care îl va învechi iarăși! Iar ziua sfințirii este pentru foarte mulți zi de praznic unic în viața lor. Cele văzute și auzite le trec din tată în fiu ca pe o comoară, împodobindu-le cu vremea în haină de legendă.

Ziua de Duminecă dela Șimișna se cuvine să se îmbrace cu asemenea haină.

Am văzut acolo la Șimișna, credința curgând în valuri cât talazurile mării, iar dragostea părintească a P. S. *Nicolae Colan* covârșindu-i pe toți fără alegere. Atunci când un moșneag neputincios nu s'a putut apropia, s'a coborât Prea Sfinția Sa la el, stropindu-l cu aghiazmă dar n'a lăsat pe nimeni nemângăiat. Vreme de ceasuri a stat ca pe fiecare să-aghhezmuiască. Am văzut fețe înfiorându-se cu înfiorare sfântă atunci, când pe creștetul lor picura din mână vlădicească, apa cea sfințită. Poate aceasta era cea dintâi și unica ocazie în viața lor și atunci cum să nu poarte în inimi de aci înainte chipul blândețelor și al caldei iubiri părintești a Vlădiciei *Nicolae Colan*? Și cum să nu-l lase moștenire aureolat cu strălucire de legendă?

Intâmpinarea P. S. Sale Episcopul Nicolae.

Dela reședință, P. S. S. Episcopul Nicolae a fost însoțit de I. P. C. Protopopul Stavrafor și Consilier eparhial Dr. Vasile Sava, preotul Fl. Mureșanu și diaconul Sever Suciu.

La prima poartă de primire în comună a fost întâmpinat de prim-pretorul Dr. Emil Sonea ca reprezentant al d-lui Prefect de Someș, notarul Pinte Ion, în numele locuitorilor comunei Șimișna, ieșiți întru întâmpinare, s'a făcut deasemenea talmaciul bucuriei lor pentru cel ce vine întru numele Domnului. Aceiași sporită simțire a rostit-o în cuvinte

Biserica cea nouă din Șimișna.

Duminecă 1 Octomvrie Prea Sfințitul *Nicolae Colan* a sfințit Domnului biserica cea nouă, cu Hramul Sf. Nicolae, a parohiei din comuna Șimișna, protopopiatul Dejului.

Nu putem incresta această *sfântă, ci de multe ori sfântă lucrare*, ca pe un simplu fapt de cronică diversă, pentru că zidirea unei biserici, în deosebi pentru un sat, înseamnă o faptă de veac. Rândul de oameni care s'a învrednicit și s'a ostenit să zidească Domnului Altar, iar lor și celor ce vin după ei jertfelnic de mântuire, numele lor al fiecăruia s'ar cuveni

să fie trecut în diptice spre vecinică pomenire și pildă așa cum se pomeneste numele lui Solomon care a înălțat Sion ce nu mai este.

Pentru că, atunci când se zidește o biserică într'un sat, nu rămâne suflare creștinească acolo, care să nu-și aducă partea sa de contribuție, fie chiar numai prețul unei găleți de apă, a unei lopeți de nisip, a unei cărămizi sau chiar numai prețul unui pahar de apă. Așa s'a zidit biserica cea nouă din Șimișna din banul văduvei, din jertfa celor mai cu dare de mână și din darurile de departe,

FOILETON

Contribuția Bisericii noastre la opera școlară din ținutul Bistriței.

Și într'adevăr situația școlară se prezintă destul de bine, întrucât n'a lipsit nici însuflețirea poporului și nici zelul cel mare al preoților și protopopului pentru ridicarea culturală a poporului. În intervalul acesta de timp, adică din 1849/50—1866/67 s'a consolidat și pus bază vieții școlare în acest tract. Ridicarea edificiilor școlare, munca și câștigarea de învățători tot mai potrivii chemării lor, au făcut să se organizeze învățământul atât de temeinic, încât valorile potrivnice ce au urmat, nu l-au putut destrăma. Considerând interesul lui Șaguna, zelul protopopilor pomeniți întru promovarea vieții școlare și mai ales jertfa grea și sfântă adusă de poporul dela sate prin ridicarea de edificii corespunzătoare, întreținerea învățătorilor și altele de toate, rămânem uimiți de ce poate face dragostea de neam și lege.

IV. Apărarea școlilor confesionale de maghiarizare, până la izbăvirea de jugul străin.

(1868—1918).

Dupăce Ungurii se împacă cu casa de Habsburg și se constituie așa numitul *dualism* la anul

1867, în virtutea căruia ei primesc ministerul lor și dreptul de-a dispune peste toate naționalitățile din Ungaria și Transilvania considerate ca minorități, se începe atacul violent și bine întocmit împotriva Românilor. Cea dintâi lege de organizare a învățământului în Ungaria a fost articolul de lege XXXVIII, sancționat în 5 Decemvrie 1868. Consistorul și-a dat silința ca și în privința aceasta să satisfacă îndatoririlor instrucției și pregătirii învățătorilor, editând cărțile impuse și sistemizând pe baze mai dezvoltate ținerea conferințelor învățătoresți, introduse încă din 1862. Dar toate sforțările aceste se loviau de intențiunea vădită a Ungurilor ca să *maghiarizeze pe Români*, înființând pretutindeni școale de Stat, mai ales în centrele de frunte din tract. Intre mijloacele de prigonire era și următoarea măsură: în principiu ni-se admitea susținerea de școale prin propriile noastre puteri, dar în conformitate cu cerințele legii aveam a plăti Statului 5% din darea directă pe seama școlii de Stat. Cu toate aceste greutăți nu ne-am lăsat bătuti și când eram puși în primejdie ca școala noastră din vre-o localitate să fie înghițită de școala comunală a Statului, luptam cu tot felul de greutăți până la ultima suflare, pentru menținerea și apărarea ei.

Și au fost dese cazurile acestea când Statul edifica cu mijloacele sale proprii fără ca locuitorii

să contribuie cu ceva, școale comunale cu limba de predare maghiară, cu scopul bine determinat de subminare a școlii noastre confesionale. Așa de exemplu în parohia Sfântu încă din 1872 se ia inițiativa edificării unei școale comunale de Stat, spre a atrage și pe copiii noștri de Români la dânsa. Astfel de școale s'au mai deschis în Buduș, Șieul-mare și Prundul-Bărgăului, toate cu acelaș scop de destrămare și nimicire pentru școala confesională. Mijloacele de acaparare a copiilor pe seama lor, le erau la îndemână; trimiteau straja pe la casa Românilor, indemnându-i să-și trimită copiii la școala ungurească, unde nu vor avea de plătit nimic învățătorului, pentru cărți și material de scris. Urmarea era că în unele cazuri prindea manevra și se lăsau ademeniți de nouile favoruri, trimițându-și copiii la acea școală; dar acest fapt s'a întâmplat numai în câteva cazuri, cum vom vedea.

Și pentru a putea dispune și în școalele noastre confesionale, se votează în 1879 art. de lege XVIII, prin care se introduce între studiile obligatorii și limba maghiară, având învățătorii obligațiunea ca în decurs de 6 ani să-și însușească această limbă în așa fel ca s'o poată propune mulțumitor.

Față de această măsură Mitropolitul Miron Romanul în frunte cu o delegație a intervenit pentru delăturarea nefastului proiect, dar fără rezultat,

emoționante părintele Căpâlna Gherasim, preotul parohiei gr.-catolice din localitate.

S'a alăturat tuturor și *Daday Ștefan*, pastorul parohiei reformate, iar d-l dir. inv. Astalășu cu stolul de străjeri în front a făcut înaltului lerarh urarea străjerească. O străjeriță a oferit Preasfințitului un buchet de flori însoțindu-l cu cuvinte tot așa de frumoase.

Calea de aci până la Biserică a fost așternută cu verdeață.

La poarta a doua de primire din fața Bisericii aștepta clerul în ornate: P. C. Protopop al Dejului *Zaharie Man*, inconjurat de cucernicii părinți *I. Mureșanu-Câțcău*, *I. Bot-Săcătura*, *I. Danciu-Esc*, *T. Perhaita-Gâlgău*, *D. Ivan-Hășmașul Ciceului*, *Gh. Munteanu-Ciubanca*, *T. Ciceu-Vad*, și *C. Tomuș-Olpret*.

Cu toată îngrămădirea necuprinsă de norod, buna lor cucernicie n'a împiedecat cu nimic plinirea sfințirii după ritualul pravilelor strămoșești.

Sf. Liturghie s'a slujit în pridvor ca nimenea „să nu rămână afară“ ci toți să se ospăteze la masa cea duhovnicească a mântuirii. Slujba diaconiei a implinit-o Părintele Diacon ceremonial *S. Suci*.

Răspunsurile au fost date impecabil de corul catedralei condus de părintele *Anat. Scurtu*.

La locul cuvenit al sf. Liturghii a fost hirotonit întru preot *Ilie Donisă*.

Predica P. S. S. Episcop Nicolae Colan.

Nu știm dacă numai întâmplării trebuie să atribuim faptul că în această zi toate s'au sfătuit ca să anine în cununa praznicului cele mai frumoase podoabe. Soarele acestei zile de Brumărel a fost mai darnic decât luna lui Cuptor, dar căldura cuvântului Vlădicesc l-a covârșit. „*Ceeace voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor așașderea*“. Dela izvorul acestor cuvinte ale Evangheliei zilei

a plecat serafica rostire, mărturisind că între împrejurările de azi nu s'ar fi putut opri asupra altui text, chiar dacă dinainte l-ar fi căutat. Iar dacă Evanghelia care cuprinde această poruncă s'a potrivit să se citească tocmai azi când am sfințit lăcaș nou lui Dumnezeu aci în Șimișna, este într'aceasta un semn și o poruncă cu atât mai mare ca să faceți semenilor ceeace voiți să vă faceți și ei vouă.

Prilejul de a împlini această poruncă nu trebuie nici să-l căutăm nici să-l așteptăm. Vremile acestea când din fiecare sat zeci de brațe de muncă s'au dus la hotare ca să le păzească ne dau prilejul imediat de a veni în ajutorul fraților noștri.

Acestea și toate celelalte rostite au fost pentru inimile tuturor — nici unul nu s'a întors la casa sa neîntărit și nemângăiat, ci au dus cu ei povețe calde și luminoase împreună cu arhierescă binecuvântare și pentru casele și cuprinsul lor.

După sfânta slujbă s'a servit masa dragostei frățești, la care deși ale „*Martei*“ au coplesit, totuși nici partea „*Mariei*“ n'a fost nesocotită, ci s'au rostit cuvinte de alipire și devotament față de cei ce le datorăm.

Dar cu acestea împotriva dorinței tuturor nici vremea n'a stat pe loc. Soarele îmbujorat de cele văzute la luminatul praznic dela Șimișna, s'a retras spre odihnă și cu el și acei care l-ar fi oprit pe boltă.

Participant

O pildă edificatoare.

Ca un document al vremii și o pildă de demnitate creștinească publicăm actul de mai jos fără comentariu:

Proces verbal.

Incheiat azi în 16 Iulie 1939, în adunarea generală a credincioșilor ortodocși din parohia Țop, protopo-

piatul Dejului, Eparhia Clujului, cu ocaziunea următoarelor împrejurări și anume:

1. În ziua de 13 Iulie 1939 deplasându-se în comuna noastră Vicarul unit din Gherla, care vrând să profite cu această ocaziune de a converti pe credincioșii bisericii ortodoxe, și chiar și pe preotul lor, a convocat consiliul parohial unit la casa preotului unit, unde după o constătuire le spune, să fie cu toții de acord pentru a primi de preot pe preotul ortodox Iulian Pop, după ce îl vom ruga să primească această propunere, ca fiind de aici din comună și înrudit aproape cu toți, întrucât de preotul unit au lipsă să-l mute într'altă parte, iar credincioșii ortodocși nevoind să treacă acum la uniți vor fi siliți cu timpul să facă lucrul acesta nemai având preot.

Aceștia în unanimitate primesc propunerea urmând ca să i se facă propunerea aceasta preotului ortodox și credincioșilor. Astfel Dl Vicar împreună cu preotul unit se deplasează la preotul ortodox acasă unde făcându-i promisiuni, oferindu-i postul de paroh unit și intervenții pentru a ajunge și în postul de învățător aici în comună, precum și alfe promisiuni cu privire la studiile academice etc. Preotul ortodox în frunte cu epitropul prim Rotaru Grigore și Malinaș Ioan au declarat sus și tare că nu primesc nici o ofertă întru cât nu voiesc să părăsească legea adevărată a strămoșilor noștri cu nici un preț, întru aceasta voiesc a muri.

2. Credincioșii bisericii ortodoxe în frunte cu preotul Iulian Pop, neîndemnați de nimeni am hotărât cu mic cu mare, tânăr și bătrân, ca să încheiem o legătură atât în fața lui Dumnezeu cu sufletul prin jurământ, cât și față de biserică noastră ortodoxă, ca orice credincios dintre cei iscăliți mai jos am cuteza cândva să părăsim legea noastră ortodoxă să fim obligați a plăti suma de 10.000,

zis zecemii Lei, bisericii oricare dintre noi, iar părinții fiind astfel responsabili de copiii lor tot prin aceeași legătură. În cazul când s'ar întâmpla să treacă vre-unul din acești credincioși el este obligat a plăti această sumă, în caz contrar pe cale judecătorească să plătească și totodată fiind responsabili unul fiecare din noi cu averea lui proprie până la prețul sumei de mai sus. Aceasta ne este hotărârea noastră care cu data de azi intră în valoare de drept asupra celui vinovat, întrucât am hotărât aceasta fiind cu toții cu mintea sănătoasă și cu voia noastră care recunoaștem prin subscrierea noastră proprie, iar cei ce nu știu semna s'au semnat prin prinderea de pană printr'un scriitor de nume în fața martorilor de mai jos. Hotărârea noastră de azi se încheie și subscrie care apoi se trimite spre întărire și aprobare forurilor noastre superioare bisericești.

Așa să ne ajute Dumnezeu.

D. C. M. S.

Înainte noastră ca martori și scriitori de nume:

Crăciun Traian, ss. *Iulian Pop*, ss. *Iulian Pop*, ss. preot ort. rom.

Semnați toți credincioșii ortodocși din Țop.

Informațiuni

Deces. Părintele Alexandru Popovici din Cușma, preot pensionat, a decedat în ziua de 17 Septembrie 1939 și a fost înmormântat în 19 Septembrie a. c. Defunctul a împlinit vârsta de 80 ani și 53 ani ai fetei sale căsătorii. A fost în funcțiune de paroh în Cușma 45 ani, iar de 8 ani este pensionat ca suferind și infirm. Il deplâng soția văd. Maria născ. Nuțiu și unicul fiu Dr. Pompeiu Popovici medic, directorul Spitalului din Storojineț Bucovina.

Odihnească în pace!

căci Impăratul nu voia să se pună în conflict cu Ungurii. Reprezentanții poporului nostru întruniți în sinodul protopopesc din 15 Februarie 1879 își exprimă mulțumita lor pentru demna apărare, întrucât și „credincioșii noștri din acest tract au devenit în mare teamă de a-le cădea imperiul de exterminare chiar și în cel mai scump tezaur al lor, adică limba și naționalitatea.“¹⁾

Dispozițiile dese ca învățătorii noștri să-și lărgească sfera de activitate și metodele, au făcut ca în același sinod protopopesc să se decidă în principiu, la propunerea membrului Pavel Beșa, ca în vederea complectării metodelor didactice să se înființeze o reuniune a învățătorilor, iar comitetul va avea să prezinte în ședința viitoare proiectul de statute. Comitetul prezintă Sinodului din 1880 Statutele model, elaborate de Consistor, pentru înființarea reuniunii învățătorilor, care avea să se compună din învățătorii tractului nostru și al Turdei de sus. Acesta obliga pe inspectoratul școlastic confesional să ia măsurile ca proiectata reuniune să poată lua ființă. Prilejul a venit cu ocazia conferinței învățătorilor din vara anului 1882 în Idicel, protopopiatul Turda superioară, unde învățătorii ambelor tracte s'au constituit ca societate sub numele: „Reuniunea învățătorilor gr. or. români

din Districtul al VIII-lea de învățământ al Reghinului“. Președintele Galaction Șagău, protopop în Idicel, obligă pe fiecare învățător să se înscrie ca membru, pe lângă solvirea taxei de 1 fl. Astfel organizată reuniunea, ea n'a dat roade în sânul învățătorilor tractului, până când din inițiativa protopopului Simion Monda, învățătorii se organizează la data de 3/15 Ianuarie 1885 în ședința din Prundul-Bârgăului, ca „subreuniune“ în frunte cu protopopul președinte. Sub auspiciile acestei organizații și-a dezvoltat activitatea sa extrașcolară învățătorimea noastră, până ce sinodul arhidiecezan prin concluzul nr. 49—1889 a abandonat sistemul cu reuniunile, înlocuindu-l cu conferințele învățătoresți conduse de câte un delegat consistorial.

Am vorbit mai sus despre tendința stăpânirii vitrege de-a desființa școala noastră și cazul acesta se întâmpla de regulă unde se aflau și locuitori maghiari. Primul caz dureros ni s'a dat să-l simțim în parohia Șieul-mare. Este foarte interesantă mamevra de care s'au folosit Ungurii pentru a declara închisă școala noastră. Încă în anul 1883 inspectoratul regesc ungar al județului, a dat o adresă comitetului nostru școlar unde-i provoca să-și întretină școala amăsurat legilor Statului, ceeace acesta se obligă a face după puteri, dar să facă edificiu mare și să procure atâtea obiecte școlare câte se prefind — ei nu sunt în stare, De fapt

intențiunea puterii Statului era să intimideze pe credincioșii noștri, cari au răspuns așa numai din capul lor, fără avizul protopopului ca inspector școlar. Drept urmare Români sunt siliți a-și trimite copiii la școale ungurească, iar a noastră e declarată închisă. Protopopul se deplasează imediat la fața locului și în înțelegere cu comitetul și sinodul parohial, decide deschiderea și susținerea școlii confesionale cu orice preț. Provoacă apoi pe învățătorul Ștefan Florița să înceapă cursurile, ceea ce acesta primește, dar intimidat și amenințat peste noapte de Unguri, a doua zi trimite copiii acasă, zicând către comitetul nostru: „*că nu mi-oi mânca eu penzia pentru școala voastră*“. Adică Ungurii se folosiră de toate mijloacele, numai să ne pună piedeci în cale. Protopopul relatează cu hârtia sa Nr. 569—1885 întreaga chestiune Consistorului spre decideră, propunând ca școala — după comitetul e aplicat spre aceasta — să fie susținută cu orice jertfă. Nu uită să amintească și uneltirile lăaturalnice a autorităților vitrege, în cari aceste se lăudau că oricât ne vom strădui noi, școala și așa va fi închisă, căci „*ministrul nu o lasă*“, ba vom perde și dreptul de cărciumărit al fondului școlar.

(Va urma.)

Pr. T. CIURUȘ

¹⁾ cf. Protocolul Sinodului ord. prot. din 15 Febr. 1879, din arhiva prot. Bistrița.

Propuneri de pace. Cancelarul Hitler intenționează să propună Angliei și Franței pacea. Se spune chiar că d-l Hitler ar intenționa să creeze un nou stat polon, precum și un stat ceh independent. Pentru a face propunerile sale mai atrăgătoare, cancelarul Hitler s'ar oferi să demisioneze în favoarea d-lui Göring. Anglia și Franța însă refuză să stea de vorbă asupra unei eventuale păci înainte ca Germania să înlăture regimul hitlerist și să evacueze Boemia, Moravia și Polonia.

A patra împărțire a Poloniei. Un destin tragic pare să urmărească Polonia. Astfel ea a fost împărțită pentru a patra oară în decursul istoriei sale, de data aceasta între Reich-ul german și U.R.S.S. Ultimele puncte de rezistență polonă au căzut: Varșovia, acum o ruină, și peninsula Hella. Ca o urmare a acestor evenimente președintele Moscicki a demisionat, stabilindu-se în Elveția. Se așteaptă în curând intrarea cancelarului Hitler în Varșovia.

Intervin Statele Unite? În ședința senatului american, senatorul Pittmann a declarat că nu vede cum Statele Unite ar refuza să trimită armatele în ajutorul aliaților. D-l Pittmann a continuat spunând că se îndoiește serios că U. S. A. va refuza aceasta. Deasemeni el a afirmat că Statele Unite vor ajuta democrațiile din toate puterile.

BIBLIOGRAFIE

Inocențiu, Arhiepiscopul Odesei: Predici despre căderea lui Adam, păcat, moarte și înviere. Traducere de Nicodim, Mitropolitul Moldovei. Ed. Mănăstirii Neamțu, 1939, în 8°, 544 pagini.

I. P. S. Patriarh Nicodim a întemeiat o bibliotecă — Semințe Evanghelice în ogrorul Domnului — în care an de an, ne tâlmăcește în limbă măiastră, neaș românească, opere de înaltă valoare teologică. Printre marii teologi ruși pe cari îi tâlmăcește, ocupă loc de frunte celebrul predicator Inocențiu, fost arhiepiscop de Odessa. Recent a apărut o nouă traducere din Inocențiu — Predici despre căderea lui Adam, păcat, moarte și înviere. Volumul masiv ne dă vre-o 70 de predici cu sens profund teologic, scrise în limbă aleasă, în stil avântat, cu forme retorice. Se referă în special la epoca Postului mare. Acest timp de înaltă trăire duhovnicească, e mai potrivit pentru meditații teologice și preocupări religioase. Fiecare cuvântare bisericască pleacă dela texte biblice, atât din Vechiul cât și din Noul Testament. La sfârșit volumul are câteva cugetări asupra nemuririi.

Al XVIII-lea volum din „Semințele” publicate de I. P. S. Patriarh Nicodim, înseamnă o cucerire importantă pentru literatura omiletică românească. E recomandabil atât pentru lectură duhovnicească, cât și ca material de inspirație și de meditație pentru cuvântările bisericesti.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 3294/1939.

Comunicat.

Aducem la cunoștința absolvenților Academiei noastre teologice, că examenul de capacitate preotească se va ține la reședința noastră în ziua de *Vineri, 20 Octomvrie 1939*. Cei interesați își vor înainta cererile însoțite de dovada că sunt în ordine cu examenele Academiei și cu serviciul social.

Cluj, la 30 Septemvrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 5994/1939.

Comunicat.

Pentru conferințele de toamnă ale preoțimeii noastre, am fixat pentru anul acesta lucrarea: „*Rolul preotului în serviciul social*”. Lucrarea o vor pregăti toți preoții până la o dată fixată de P. C. Protopopi, cari vor desemna un referent pentru conferință, în care se vor debata aceste lucrări și ni se vor comunica concluziile împreună cu procesul verbal al conferinței.

Cluj, la 30 Septemvrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 5968/1939.

Ordin circular

către toate oficiile protop. și parohiale.

Mai jos se comunică spre știre și orientare ordinul On. Minister de Finanțe Nr. 216733/1939:

„Ca urmare la ordinul nostru circular Nr. 103119 din 28 Iunie 1937, vă facem cunoscut, că quantumul dobânzilor legale aferente deficitelor de orice natură asupra cărora se percep dobânzi, conform dispozițiilor ce vi se dau prin ordinele speciale referitoare la urmărirea celor condamnați la plată, cu începere dela data primirii prezentului ordin, se va calcula pe baza cotelor de mai jos, pe cari urmează să le aplicați și anume:

5% până la 19 Mai 1925.
10% dela 20 Mai 1925— 1 Mai 1929.
12% „ 2 Mai 1929—13 Mai 1929.
13,50% „ 14 Mai 1929—25 Nov. 1929.
13% „ 26 Nov. 1929—31 Mart. 1931.
9% „ 1 Apr. 1931— 3 Mart. 1932.
8% „ 4 Mart. 1932— 4 Apr. 1933.
7% „ 5 Apr. 1933—14 Dec. 1934.
5,50% „ 15 Dec. 1934— 4 Mai 1938.
4,50% „ 5 Mai 1938— pentru tot timpul cât scontul B. N. R. rămâne 3,50% (socotindu-se 1% peste scontul B.N.R.).

Din tabloul cotelor de mai sus, rezultă că deosebirea dintre cotele comunicate prin ordinul circular Nr. 103119 din 28 Iunie 1937 și cele arătate în ordinul de față, este următoarea:

Cota exactă de aplicat, pe timpul dela 26 Noemvrie 1929, până la 31 Martie 1931, este de 13%, în loc de 13,50%, cum s'a prevăzut în ordinul circular menționat mai sus.

Stabilirea cotelor susarătate, s'a făcut pe baza dispozițiilor legii pentru accelerarea judecăților din 1925 și a dispozițiilor legii contra cametei din 1931 în funcțiune de va-

riațiunile scontului B. N. R., ținând seamă că prima lege prevede ca dobândă legală 4% peste scontul B.N.R. iar secunda, cu aplicarea dela 1 Aprilie 1931 — 1% peste scontul B. N. R.

Pentru viitor veți proceda deci la calcularea quantumului dobânzilor legale aferente în toate cazurile în cari este prevăzută urmărirea lor, conf. dispozițiilor prezentului ordin circular, iar în ceea ce privește dobânzile calculate și încasate în trecut, acestea rămân bune așa cum s'au încasat.”

Cluj, la 2 Octomvrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 683/1939.

(32) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei *Toplița-română II.* de cl. I., protopopiatul Reghin, devenită vacantă prin pensionarea preotului Gavril Maier, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Renașterea*”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar de la Stat.
2. Casă parohială cu dependențe.
3. Sesiune parohială 16 1/2 jug. cositor, arător și fânaș.
4. Cinci stânjeni lemne de foc sau echivalentul în bani.
5. Câte o mierță bucate și o zi de lucru anual dela circa 400 familii.
6. Venitele stolare obicinuite în parohie.

Preotul este obligat a servi tot a treia Duminecă și a doua zi a sărbătorilor mari în biserica din cătunul Ciobotani.

Candidații își vor înainta în termen cererea cu toate documentele la Veneratul Consiliu eparhial din Cluj, iar în parohie se pot prezenta numai cu aprobarea Prea Sfințitului Episcop și cu avizul oficiului protopopesc.

Reghin, la 19 Iunie 1939.

Oficiul protopopesc ort. român din Reghin în înțelegere cu consiliul parohial din Toplița.

I. Maloș, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

Nr. 2946—1939.

Donațiunile făcute pe seama bisericilor din eparhia noastră în cursul anului 1938.

Cu sume mai însemnate au contribuit:

14. Protopopiatul Turda:

	Lei
Pentru parohia:	
Agriș: Prefectura jud. Turda	2.000
Cacova-Ierii: Crani Iosif	4.200
Câmpia-Turzii: „Industria Sârmei”, îngrădirea cimitirului	27.600
Crăești: Ministerul Cultelor	5.000
Gura-Arieșului: Mai mulți enoriași	2640
Lunca-Murășului: Mai mulți enoriași	50.176
Mihai-Viteazul: Maria Sândeanu, Cluj, dif. obiecte	2.000
Podeni: Teodor Otel și soția, diferite obiecte	3.000
Răsboeni-Cetate: Dr. Ilarie Ienei, adv. Brașov, iconostas	60.000
Rimetea: Prefectura jud. Alba	29.192
„ Ministerul Cultelor	20.000
„ Ministerul Educației Naționale	20.000
„ Primăria Comunală	10.000
Stejeriș: Berindei Augustin, Turda, odăjdii	3.000
Tritenii-de-sus: Mai mulți enoriași	1.300
Turda I: Primăria orașului	80.000
„ Prefectura județului	25.133
„ Soc. Fem. ort. rom. Turda	22.000
„ Mai mulți enoriași	20.730
„ Ministerul Cultelor	20.000
„ Consiliul Eparhial Cluj	10.000
„ Industria Sârmei, Câmpia-Turzii	10.000
„ Fabrica „Solvay”, Turda	10.000
„ Fabrica de ciment, Turda	10.000
„ Preoții din tract	6.760
„ Banca Centrală, Cluj	5.000
„ Fabrica de sticlă, Turda	5.000
„ Victor Iliescu, Cluj	5.000
„ Gheorghe Mincu, București, odăjdii	28.000
„ General Gh. Dabija, București	5.000
„ Elena Colonel Bădănoiu, București	5.000
„ Prot. Iovian Murășianu	4.000
„ Ion Murgău	3.500
„ Pr. Emil Mureșanu	2.000
„ Maria Dr. Pătăceanu	2.000
„ Traian Grecu	2.000
„ Dumitru Ianeșiu	2.000
Turda II: Primăria orașului Turda	10.000
„ Mai mulți enoriași	8.980
Tureni: Mai mulți enoriași, diferite obiecte	27.170
Vâlcele: Văd. Victoria Hoda	5.000
Viișoara: Prof. Traian Marian, Roman, troiță	1.500
Danii mai mici pentru 3 parohii	1.450
Total:	577.331

(Va urma)